

ARANYOSVIDÉK.

Torda-Aranyosmegye közigazgatási, közmívelődési, társadalmi heti lapja és a Torda-aranyosmegyei gazdasági egyesület hivatalos közlönye.

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre 6 frt.
Fél évre 3 frt — kr.
Negyed évre 1 frt 50 kr.
Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ ES LAP: ULAJDONOS:

K. WERESS ÁNDOR.
Szerkesztőség: Hidutoza 32.
Lapkiadó: **HARMATI JÓZSEF**
kereskedő-nyomdatulajdonos-czég. főter.

H I R D E T É S I D I J .

Artszabály szerint.
Kéziratok nem adatnak vissza.

A tordai iskola.

(Észrevétel a „Kapuzárás után“ czimű cikkre.)

Az „Aranyosvidék“ f. év 27. számában „Kapuzárás után“ czimen Volenszky Gyula-kartárs tollából egy cikk jelent meg. Minthogy ez tordai áll. polgári iskolánkat s abban különösen a klasszikus nyelvek tanítását is érinti, az érdeklődő közönség bővebb felvilágosítása végett, a Szerkesztő ur szives engedelmével — hozzászólók.

Volenszky kartárs általánosan beszélvén a különböző pályákról, a jogi, papi és tanári pályákat túltömötteknek jelzi s különösen a papi pályákat ily sötét színekkel festi: „Megis esik, hogy a végzett pap ősei kis vagyonszájára tér pár holdját mivelni, s theologiai ismereteinek a falubiróságnál hasznát veheti“. „Ismerünk mi oly végzett papnövendéket, ki már 4 év óta rokonai kegyelem kenyerén él“. Hát kétségtelen, hogy vannak túltömött pályák, de ha teszem, a tanári pálya oly túltömött, akkor miért beszélnek a lapok, s különösen a „Tanáregyesületi Közlöny“ folytonosan tanár hiányról? Ha a papi pálya oly túltömött, akkor miért van, hogy különösen a Mezőségen, sok községbe nem kapnak papot? Az én tapasztalatom szerint nálunk Erdélyben (nem tudom Felső-Magyarországon) a papi pálya nemesak hogy nem túltömött, de

sőt nincs is elég papnövendék az egyes ekkleziák betöltésére. Ennek oka főképen abban rejlik, hogy anyagi hiány miatt nagyon rosszul díjazták, ezt a fontos állást. Én szerencsémre nem tudok esetet, hogy végzett papnövendék falubiró lett volna, vagy évek során rokonai nyakán élődött volna. Érettségi bizonyítvánnyal a kézben, (ez pedig tudtommal minden papnövendéknek van kezében) ez pedig csak rendkívüli körülmények között történhetik meg.

A mi már tordai áll. polg. fiiskolánkban a klasszikus nyelvek tanítását illeti, arra nézve a következő mondani valóm van: A közokt. miniszterium és az unitárius vallásközönség (mint ezen intézet tulajdonosa) között 1878-ban létesült szerződés VII. pontja értelmében a polg. iskola gymnásialis tanfolyammal van összekötve, oly módon, hogy az unitár vallásközönség fentartotta magának azt a jogot, hogy a intézet 5 osztályában a latin- és görög nyelvet az önkényt ajánlkozó növendékeknek, mint rendkívüli tárgyakat, saját költségén oly mértékben taníttathassa, a mint azt a gymnásialis tanterv megköveteli. E szerződés alapján 14 évig tanítottuk is iskolánkban a klasszikus nyelveket oly mértékben, hogy minden nagyobb akadály nélkül mehettek az azokat tanuló növendékek a középiskola

megfelelő felsőbb osztályába. Mintegy 10 esztendeig minden felvételi vizsga nélkül vették fel tanulóinkat a középiskolákba az itt nyert bizonyítvány alapján. Azután a latinból és görögből felvételi vizsgát tétettek; eleinte csak a kolozsvári r. kath. gymnásiumban, mintegy 2 év óta az ev. ref. gymnásiumokban is; amott pénzért, ezekben díjtalanul. Eset tudtommal még csak egyszer az 189 $\frac{1}{2}$ isk. év elején történt, hogy egy V. oszt. tanulókat, a ki innen általános jeles és a latinból jó osztályzattal távozott el a kolozsvári ev. ref. gymnásiumban megbuktatták és osztályt ismételtettek vele. — Ilyen volt a viszony a lefolyt 14 év alatt. A következő isk. évben a közoktatási miniszter ur 1891 évi okt. 24-én 40855 sz. a. kiadott rendelete következtében az a változás történik, hogy az unitár. vallásközönség a latin- és görögnyelvet az V. osztályban nem taníttatja, hanem a helyet a latinnyelvet a többi osztályokban még fokozottabb mértékben akarja taníttatni. Idézet leiratában ugyan is miniszter ő nagyméltosága oda utasította az unitár. E. K. tanácsot, hogy a tordai polg. iskolából jövőre a tanulókat felvételi vizsgálat nélkül a kolozsvári főiskolájában be ne vegye. Hasonló utasítást kaptak a többi felekezeti főhatóságok is. Ezen rendelet ellen

AZ „ARANYOSVIDÉK“ TÁRCZAJA.

S u s a n n e .

Drámai költemény, írta THURY ZOLTÁN.

Valódi költői lélekkel megírt drámai költeményt mutatunk be olvasóinknak. Írója Turi Köpö Zoltán, megyénk szülötte. Az összes magyarirodalom által rokonszenvesen fogadott költeményt a lehető terjedelmesen adjuk, s meg vagyunk győződve, hogy írója irodalmunk jelesei közé fogja felküzdeni magát.

A mű nagy urak orgiáját tünteti elénk. Villarmois Marquis mezei lakában uri társaság van összegyűlvé, köztük Anette egy operaszínház primadonnája, s több hölgy az operett társaságból.

A pázstor leánykából operette primadonnává lett Anetté a vigalomból kimerülve szól:

Anette. Hallgass meg Marquis úr.
Arczod nemes, tekinteted szilárd,
Hazudni most nem bírok jó uram.
Kedved tartja? Csókolj, ölel, szeress!
Szeretni jó!.. Ej rég volt, vége van.

(Önfeledten) Lenn Provanceban túl a bérceken,
Süppedékes, bársonyos mezőn,
Két kolompot kongatott a nyáj,
Legelészve kinn a legelőn.
Itt csókolt meg először Philip,
Örömeben mosolygott a táj,
Kaczajunktól viszhangzott a hegy
S hizelegve vett körül.

(Tenyeribe temeti arcját, s mélyen hosszasan elgondolkozik.)

De chat. (Első urhoz.)
Tudod mit ér ez a románcz?
Kereken egy milliót.

Ő szavalta a románczot,
— Én fizettem az adót.

Első ur. (Csudálkozva.) Annyi sok pénz!
Hová tetted?

De chat. (Könnyedén.) Volt, elvitte a darázs.
Első ur. És most mid van pajtikám?

De chat. (Fanyar mosollyal.) Hat ezer franc apanage

Anette. Philip, mindig rád emlékezem.
Philip, tárva várnak karjaim.
Philip, fáj, fáj, megszakad szívem
Philip, Philip, értsd meg könnyeim.

Marquis. (Hozzá megy, s megragadja karját.)
Anette, beszélj, ki volt az a Philip.

Anette. Meghalt.
Marquis. S a sirja hol?
Anette. (Szivére mutat.) A sirja itt.

Marquis. Hantoljuk el.
Anette. Feljár kísértetni.
Marquis. Ugy üzzük el.

De chat. Belevág.
Az eszme isteni!
Tölem megijednek a kísértetek.
(Tréfás poséba vágja magát)
Ha mellém állasz senkitől se félj,
Majd én megvédelek.
(Mind nevetnek.)

Anette. (A nagy kacagásra kiragadja magát eddigi hangulatából, szilajon.)

Ugy, ugy! Vigan marquis ur!
Pezsgőt hozzatok!

(Szolgák töltenek.)

Marquis. Igy, igy vigan szép Anette.
Igyunk, igyatok!

Anette. (Gyorsan felhajt két pohár pezsgőt, mámorban.)

Igyunk, igyunk! Mig a hajnal
Felébreszti a napot!

De chat. (Iszik.) Tovább. Addig mig a hordó
Teleönti a csapat.

Anette. (Marquishoz fordulva)
Tréfa volt csak marquis úr!

Ne haragudj érte rám.
Jó kedvem van már megint...

(Kihívóan néz végig a társaságon.)
Senki sem köszönt reám?

Vendégek. (Kezükből telt poharakkal felugrának, mindenik szólani akar.
A szomszéd épülethől orgonahang halatszik át. Szótlanul megállanak, mély, csend, szünet, mialatt az orgona piánissimó folyton játszik.)

Anette. Kik énekelnek ott?

De chat. Mi lárma ez?

Marquis. A fehér barátok imája lesz.

De chat. (Teljesen visszanyeri régi hangulatát.)
Hogy tühetsz ilyen garázda,
Lármás szomszédságot?

az unitár. E. K. Tanács felirt, sérelmesnek és szerződésellenesnek tartván, hogy az egyik iskolájából jövő tanulóval a másikban felvételi vizsgát tétessen. miniszter ő nagymélt. azonban hivatkozván az 1883. évi a középiskolákról szóló XXX. t. cz. 12. §-ának harmadik bekezdésére, a mely szóról-szóra így van: „Azon tanulók, kik nyilvános gymnáziumból vagy polgári iskolából reáliskolába, ugyszintén kik reáliskolából vagy polgári iskolából gymnásiumba akarnak átmenni, kötelesek felvételi vizsgálatot tenni le.“ Kiadatott rendeletén nem változtatott, — hanem annak foganatosítására szigoruan utosította az unitár. felekezeti főhatóságot. — Az unitár. E. K. Tanács a törvény és rendelet előtt meghajolt s kimondotta, hogy középiskoláiban a polg. iskolából jött tanulókkal felvételi vizsgálatot tétet, egyszersmind a latin- és görög nyelvet tordai iskolánk V. osztályában a következő isk. év elejétől kezdve nem tanítatja.

Ebből azonban — a mint Volenszky kartárs is mondja — nem következik, hogy polg. iskolánknál jövő évben az V. osztály beszüntetnének. Azt nem is szándékunk beszüntetni, sőt még a VI. polg. oszt. is szívesen beállítjuk, csak hogy kapjunk az V. és VI. osztályokban tanulókat, már mindenesetre 1-nél többet egy osztályba.

Van azonban Volenszky kartárs cikkében egy hely, a melyet megjegyzés nélkül nem hagyhatok. Ugyanis elbeszéli, hogy a ki az I.—IV. osztályból lép át a gymnásiumba, csak a latinból vizsgázik, a reálba átlépő a francia nyelvből, de az V. osztály már kivétel. Itt nem elég, mint eddig nem törvényesen tették, csak latin- és görögből való felvételi vizsgálat után való átlépés a gymnásium VI. osztályában. A miniszter ez ezentul meg nem engedi. Az V. osztályban mindenből felvételi vizsga alá kell állania a tanulónak.“ Igaz, hogy az I—

IV. oszt. polg. isk. tanuló, ha középiskolába lép, ott rendszeren csak a latinból teszen felvételi vizsgát; de az idézett 1883. évi törvény szerint minden tárgyból megvizsgáztatja. Ha az törvénytelen dolog volt, hogy eddigelé az V. oszt. tanulónál csak a görögből s latinból tétettek felvételi vizsgálatot s nem minden tantárgyból, akkor az 1883. évi törvény értelmében az is törvénytelen dolog, hogy bármely osztályu polg. isk. tanulót a középiskolába való átlépés alkalmával miért nem vizsgáztatnak meg minden tantárgyból. Van ugyan az 1879. évi szept. 12-én 26409 sz. a. kiadott miniszteri rendeletben egy hely, a mely így szól: „A polgári isk. 4 első osztályából átléphet a tanuló a középtanoda megfelelő osztályába. A középiskolába átlépő polg. isk. tanuló a) ha gymnásiumban kívánja magát felvétetni, köteles a latinnyelvből az illető osztályban megkívántató jártasságát vizsgálat utján be bizonyítani; b) ha reáliskolába lép, köteles a francia nyelvből megfelelő jártasságáról tanúságot tenni“. De ez rendelet s nem törvény. Külömben is ez a rendelet semmit sem bajlódik a polg. iskola V. osztályából a középiskola VI. osztályába átlépő tanulóval. Honnan állítja tehát Volenszky kartárs, hogy „a miniszter ez ezentul meg nem engedi“, már t. i. azt, hogy az V. polg. osztályból a VI. gymn. osztályába átlépő tanuló ezentul minden tárgyból felvételi vizsgát ne tegyen? A miniszter erről a meg nem engedésről sehol sem szól. — Elenkezőleg, az 1892. évi apr. 22-én 7020 sz. leiratában ezeket mondja: „Egyáltalán semmi kifogásom nincsen és soha sem is volt az ellen, hogy a tordai polgári fiúiskolában a latin- és görögnyelv, mint rendkívüli tárgyak taníttassanak. A mint a mult évi okt. 24-ről 40865 sz. a. kelt intézményeimben az 1883. évi XXX t. cz. világos és félre nem érthető rendelkezése alapján kívántam s a mitől

ez uttal sem álhatok el, csak annyi, hogy a nevezett polg. iskolát végzett növendékek, ha középiskolában folytatják tanulmányaikat, a kétféle intézetek rendszeres tárgyai közt fennálló tantervi különbözetből, tehát a latin- és görögnyelvből felvételi vizsgálatot tegyenek“. S ha Volenszky kartárs szerint az V. osztály minden tárgyából felvételi vizsgát kell tenni a középiskolában a mit eddigelé soha és sehol sem tétettek, akkor mire való arra bizatni a tanulókat, hogy az V. osztályban a latint és görögöt privátim tanulják s ugyan álljanak felvételi vizsgára? Felvételi vizsgán még a rendszeres tárgyak is elég dolgot adnának, mennyivel nehezebb lenne két oly nehéz tárgyból vizsgázni, mint a latin és görög, a melyeket hozzá még csak privátim tanultuk?

Ujból is kijelentem én is, hogy a polg. iskola V. sőt VI. osztályát a klasszikus nyelvek tanítása nélkül is fenn tartjuk és felállítjuk, ha azokba tanulók akadnak; de másfelől komolyan ajánlom az érdekelt tanulóknak, hogy a kik középiskolában akarják tovább folytatni tanulásaikat, azok innen a IV. osztály elvégzése után lépjenek át a középiskolák megfelelő osztályába, mert az unitárius egyház jövőre itt latint és görögöt az V. osztályban nem fog taníttatni. S ha történt olyan eset, hogy még rendszeres tanulás mellett is elbukott egy V. osztályu tanulónk a latinból a felvételi vizsgán, mennyivel inkább megtörténhetnék a jövőben, ha csak privátim tanulják az V. osztályu tanulók a klasszikus nyelveket.

Végül Volenszky kartársunkhoz az a tanácsom van, ha polgári fontosságát és célját a nagyközönséggel meg akarjuk ismertetni, azt ne tegyük más pályák dehonesztálásával és nem létező rendeletek állításával, — hanem tegyük az által, hogy ismertessük meg részletesen azon pályákat, melyekben a tanuló a polg. iskolát végezve boldogulhat. Külömben béke velünk!

VARGA DÉNES,
polg. isk. igazgató-tanár.

Marquis. (Megbotránkozva.)

Hogy gunyolhatod ki ezt a
Kegyessé imádságot?

Dechat. Nótáznak a jámborok,
Éljenek hát a papok!

Mind. (Nevetnek. Koczinatnak és éljeneznek)

Anette. Megzavarni társaságunk
Büntetlenül nem szabad
Megtanítjuk tisztességre
Odaát az urakat.

Remek eszme! Megzavartak
Nótájukkal a papok . . .
Armand menj és büntetésül
Kergess ide egy papot.

Mondd egy szegény bünös asszony
Harczol a halállal itt,
S könyörögve kéri: jöjjön,
Könnyebbitse kínait.

Dechat. (Álmélkodva.)

Ez az eszme
Istenemre
Dolgot adna nekem is.

Anette. Veled megyen Gaston is.
(Armand és Gaston el.)

Második jelenet.

(Előbbiek Armand és Gaston nélkül.)

Marquis. (Haraggal.)

Házamban ily tréfát nem nézhetek.

Dechat. Ugyan édeském, hát ne légy gyerek.

Marquis. S ha eljön, akkor mit művelsz vele?

Dechat. Meglepetés . . . minek beszélsz bele?

Anette. Szébb leszek, mint minden szenten!

Marquis. (Gyorsan Anette ajkaira tapassza
tenyerét)

Leány, te káromkodol!

Dechat. Oh te ócska katekizmus,

Hát mit ártatlankodol?

Anette. (Szilajon.)

Bájos leszek leczkét adok neki
Térdelni fog, imádkozik nekem,
S ha majd esküt csuhát, mindent feled,
Akkor urak kaczagjatok velem.

Dechat. (Csodálkozva, hódolattal)

Igy eszelte ezt ki ő,
Ó a kedves, ő a bájos.

Az alkalom kedvező,
A tréfa lesz mulatságos.

Mind. (Zavartan, összevissza.)

Mulatságos, mulatságos.

Anette. (Végig veti magát a pamlagon)

Egy papot
Hozzatok,

Jaj, mert olyan beteg vagyok,
Papot, papot, mert meghalok.

Mind. (Kitünően mulatnak a tréfán nevetnek.)

Marquis. (Magában szenvedélylyel.)

Rossz a tréfa, s rossz az asszony!
Ne dobogna csak szívem . . .
De csuhája majd nem védi,
S kardommal döföm szíven.

Hogyha mondja, hogyha kérdi,
Hogy szeretlek, hogy ezeressel . . .

— Utolsó lesz az a tréfa!

Istenemre mondom ezt.

Első úr. Csendesesen, jön már a páter.

Második úr. Álljunk félre hát.

Dechat. Anette játsz jól, — s megtapsoljuk
A komédiát.

Harmadik jelenet.

Előbbiek, Philip, Armand, Gaston. Philip
fehér barát csuhában, kezében keresztel lép
bé. Armand, Gaston utána jönnek.

Philip. Az Ur nevé, hatalmát hirdetem,
Kegyét, dicsőségét magasztalom.
Szent, szent az ő neve! Fordíts reám
Tekinteted mig én imádkozom.

Engedd ajkamra venni nevedet
Örök jóság a mindenség fölött,
Add szivedet, nagy utra indul itt
Egy bünös lány leányaid között.

Anette. (Az ima elejétől szótlanul elmerül
Philip nézésébe.)

Philip. Leányom az igazságos isten hívja
lelkedet.

Anette. (Magában, a legnagyobb izgalomba.)
Nem, nem! Nyája nincsen itt.

Philip. (Anette arczába nézve, megdöbben,
(magában.) Óvj Atyám, nem, nem lehet.

Anette. (Felugrik) Philip!

Philip. (Hátra tántorul.) Ki vagy?

Anette. (Magában) Kisértetem.

Philip. (Teljesen felismerve.) Susanne!

(Pár lépést tesz Anette felé és megáll.)

A kolozsvári államilag segélyezett építő, fa és vasipari tanmühelyek ismertetése.

Czélunk lévén a polgári iskola czélját és fontosságát s azon pályákat és intézeteket melyekre a végzett polg. iskolai tanuló mehet, megismertetni, azt megkezdjük a czimról irt tanmühelyek ismertetésével.

A kolozsvári államilag segélyezett ipartanmühelyeket a nm. m. kir. kereskedelemügyi miniszter ur, Kolozsvár városa és a kolozsvári kereskedelmi iparkamra együttesen alapították és megnyitották meg 1884 szept. 1-én. A tanmühelyek czélja abban jelöltetett meg, hogy az oda belépő tanulók 3 évi elméleti és gyakorlati tanfolyam alapján az illető iparágban valódi, de képzetesebb műizlésű gyakorlati munkásokká, illetve segédeké és munkászeretökké neveltessenek.

A tanulók az elméleti órákat az intézetben nyerik, gyakorlati oktatásban pedig valamely megfelelő iparmühelyben vagy irodában képeztetnek ki. A gyakorlati kiképzés nem találmányra választott tárgyakon történik, hanem a közönség által megrendelt s változó minőségű iparcikkeken tanulók az élet igényeinek megfelelő kiképzést nyernek.

A kolozsvári ipartanmühelyekben jelenleg három ipari szaktanfolyam van: építő- asztalos és géplakatos (vas) ipartanfolyam.

A tanmühelyek a kereskedelmi miniszter hatósága alatt állanak, a főfelügyelő bizottságnak elnöke: Sigmond Dezső. Az intézet igazgatói: Dr. Ferenczi Zoltán és Pákei Lajos.

A kolozsvári ipartanmühelyekben a tanév kezdődik október 1-én. Felvétetnek: a) oly tanulók, a kik a II. közép-, reál- vagy polgári iskolai osztályt végezték s erről bizonyítványuk van. b) Oly tanulók illetve segédek, kik az alsófoku ipariskola III osztályát végezték, vagy képzettségüket felvételi vizsgálat után igazolják. Felvétetik az építő- ipar szakra 10, az asztalos ipar szakra 6, a géplakatos ipar szakra 10 tanuló.

Minden belépő tanulónak a megfelelő iparágban valamely ipari mühelyben, illetve irodában elhelyezve kel lennie s az illető mesterrel a szülőknek oly alkut kell kötniök, hogy a tanulót az elméleti órákra elbocsássa, melyek más részt ugy osztatnak be, hogy a gyakorlati oktatást a lehető legkevesebb hátráltassék. Ebben a tanmühelyek igazgatósága annyiban segítségére áll a szülőknek, ha az illető tanuló még nem segéd, hogy szükség esetén a gyakorlati oktatásért az illető mesternek a 3 év alatt

egy építő ipari-tanulóért 70, egy asztalos ipariért 40, egy géplakatos-ipariért 60 frtot fizet az intézet pénztárából.

Az elméleti oktatás teljesen ingyenes; de a szükséges taneszközöket a tanuló megszerezni köteles.

Beiratás végett az igazgatóknál kel jelenkezni. Jelenkezés alkalmáról benyújtandók: az isk. bizonyítvány, keresztlevel s az illető mesterrel való szegődtetésről szóló szerződés.

Az isk. év végével minden tanuló rendes bizonyítványt vehet ki, s a harmadik év végzetével végbizonyítványt kap. E bizonyítvány erejénél fogva minden, a tanfolyamot végzett ács-, kófaragó-, kőműves-, asztalos- és vasipari tanuló munkakönyv nyeresére jogosult.

Az intézet eddigelé rendelkezik: 4 Kolozsvár városi: 50—50 frtos, 5 kereskedelmi és iparkamarai 60—60 frtos, 1 iparosegyleti 50 frtos ösztöndíjjal; s ezeken kívül Torda városa egy tanulót 120, Nagy-Enyed városa szintén egy tanulót 80 frt ösztöndíjjal segélyez.

A tanmühelyek mellett fennáll:

a) Gépkezelő és fűtő tanfolyam, mely egy folytában 3 hónapig tart, s felvétetnek rá 18 éves géplakatos segédek és tanulók, vagy olyak, kik gőzgép mellett foglalatostudtak, s a törvényes vizsgálatot letenni óhajtják. Tandij 6 frt, melyből 4 frt előre fizetendő. A tanfolyam kezdete külön hirdetésben tétetik közzé.

b) Faragászati tanfolyam, melyre felvétetnek faipari segédek. Tandij havonként 3 frt, s a tanfolyam 6 hóig tart. A tanfolyam 8 jelentkezővel már megtartatik.

Mindenről, az ipartanmühelyek igazgatósága, Kolozsvár, fűtér 7. szám, készséggel ad felvilágosítást.

H I R E K.

Olvasóinkhoz.

Tudomására kívánjuk hozni lapunk olvasóinak, hogy a „Vasárnap“ című budapesti vállalat megszűnt.

Miután lapunk szerkesztősége és kiadóhivatala a megszűnt mellékletet pótolni óhajtja, tudatjuk olvasóinkat, hogy e helyett egy **regény-mellékletet** adunk, melynek szétküldését e hó folytán megkezdjük.

Értesítjük továbbá lapunk olvasóit, hogy **kiadóhivatalunk** vezetését **Harmath**

Vége, vége! Kegyelmezett az Ur!
Üdvösségem, te állsz mellettem itt.

Forró ajkad még érzem ajkamon
Mi édes volt! Csak egy csókot Philip!
(Philip az emlékek hatása alatt könyez.)

A nette. Szemedből a részvét könyét
Látom alá hullani . . .
Meséljek-e még Provanceről
Akarod-e hallani?

Tudok egy dalt . . . Régi ének,
El is feleddet talán . . .
Elmesélem, hogy mint szeret
Lenni Provanceban a leány.

Philip. Nem, nem, ne szólj! Szavad megtántorit.
Anette. Provancei dal.

Philip. Ne mond tovább!

Anette. (Kéri.) Philip!

Philip. (Elmerengve.) Provancei dal . . .

Anette. A régiékek közül.

Emlékszel-e? Mikor a nyáj körül
A völgybe lenn és fönn a hegy fokán,
Az a bolondos bájos kis leány
Mindig nyomodba volt.

Philip. Emlékezem.

Anette. Forró keblére vont.

Philip. Emlékezem.

Anette. Meghallgattad dalát.

Philip. Emlékezem.

Anette. Szeretted azt a lányt.

Philip. Emlékezem.

Anette. És szereted!

Philip. Nem, Nem! Ne mond tovább!

(Vége következik.)

József könyvkereskedő czégnek adtuk át, s az előfizetési pénzeket jövőre oda küldeni kérjük. Lapunk mint eddig, ugy ezutánra is igyekezni fog vármegyénk és megyénk székvárosa érdekeit szolgálva közérdekű cikkek és szépirodalmi dolgozatokat hozni, s megtartja továbbra is azon irányt, mely fenállását biztosította.

Az „Aranyosvidék“ szerkesztősége.

Tisztelettel kérjük lapunk olvasóit, miszerint az új félév megkezdése alkalmából előfizetéseiket megújítani sziveskedjenek, hogy a lap szétküldésében fenakadás ne történjék. Azon előfizetőinket pedig, kik előfizetéseikkel hátrálékban vannak, kérjük, miszerint hátrálékukat beküldeni sziveskedjenek.

Az „Aranyosvidék“ kiadóhivatala.

— **Történeti hangversenyt** rendez Káldi Gyula a magyar zeneiskola igazgatója folyó július hó 15-én esetleg 16-án. Országos körútjában városunkat is utba ejtve Tordán mint lapunkat értesítik, vele jönnek: Kuliffay Izabella k. a. főhercegnői tanárnő és a magyar zeneiskola tanára, Csiszér Irén, Platz Mariska, Kolozsvári Etel, énekesnők, Veres Sándor, a m. kir. operaház énekesse, és Májer Adolf a m. kir. opera zenekarának tagja. A műsor a következő: 1. Szakasz. (Tökölyi idejéből.) 1. Tábori dal, (1672.) ének, zongora kísérettel. Előadja Veres Sándor. (E dal a legrégebb magyar népdalok közül való; dallama Bethlen Gábor idejében keletkezett.) 2. Magyar gályarabok éneke (XVII. század.) ének, zongorakísérettel. Előadja Csiszér Irén k. a. (E dal 1674-ben keletkezhetett, a mikor a pozsonyi vértörvényszék Mázari Dániel és Korodi János ágostai hitvallású evangélikus lelkészeket több társaikkal együtt gályarabságra küldte.) 3. a) A fentebbi énekből keletkezett újabb népdal. Zongorán előadja: Káldi Gyula. b) A fentebbi énekből keletkezett újabb népdal; ének és zongora. Előadja Csiszér Irén k. a. 4. Bujdosó éneke (1695). 5. Bujdosó éneke. 6. Bujdosó legény dala XVII. század vége. Ének és zongora. Előadja Veres Sándor. (Mind a három dal melodiája Erdélyből származik s mint a székely népdalok ősi prototípusa tekinthető.) II. Szakasz. (Rákóczy Ferencz idejéből.) 7. Kurucz dal (1705). énekre, zongorára Előadja Veres Sándor. (Töröl metszett szilaj kurucz nótá.) 8. Erdélyi hajdu táncz. (1075) énekre, női karra, zongorára. Előadja Veres S. (Székely eredetű dallama, kissé oláhos, dudával kísérték, mint verse mondja.) 9. Kurrez tanya (1706) énekre, zongorára. Előadják Csiszér Irén, Platz Mariska és Kolozsvári Etel. 10. Rákóczi Ferencz dala (1708.) (1-ső verziója.) énekre, zongorára. Előadják Csiszér Irén és Veres S. (A kuruczvilág e legmeghatóbb s legszebb zenei terméke azért is különösen kiváló, mert dallama 16 sorból álló strófára van végig komponálva. [A népdalok közt unikum.] 11. Rákóczi Ferencz dala. [2-ik verziója.] Előadja Veres S. 12. a) Rákóczi nótá, tárogatóra, zongorakísérettel. Előadja Májer Adolf, a m. kir. opera zenekarának tagja. (E nótából készült e század elején a világhírű „Rákóczi ind.“) b) Rákóczi ind. Zongorán előadja K. I. 13. Rákóczi-nóta. Zongorán előadja Káldy Gyula (Dallama kissé oláhos; de bevezető tilinkószzerű czifrázata egészen magyar. E század elején Erdélyen még játszták.) 14. Bercsényi-nóta (mint azt még a múlt század végén Bihari János játszta) Zongorán négy kézre előadják Kuliffay Izabella és Káldy Gyula (A régi dallam az 1-ső és 2-ik részben van meg, a „Figurát“ és az „Ugrós nótát“ Biharitól. 15. Rákóczi kesergője. (XVIII. század) ének, tárogatóval, s zongorakísérettel előadják Csiszér Irén és Mayer Adolf. 16. Balogh Adám nótája (1709) énekre, zongorára. Előadja: Veres S. (Dallama mai napig is fennmaradt.) 17. Bujdosó éneke. (1710.) Magánénekre, tárogatóra, négykezu-zongorakísérettel. A magánrészeket éneklí: Csiszér Irén, Platz Mariska, Kolozsvári Etel, Veres S. és Mayer Adolf. (Fentebbi éneket a „Darvak nótá“-jának is nevezték). 18. Rákóczi Ferencz imádsága. (1-ső verziója) énekre, zongorára. Előadja Kolozsvári Etel. 19. Rákóczi Ferencz imádsága. (2-ik verziója) énekre, zongorakísérettel. Előadja: Kolozsvári Etel. III. szakasz. 20. Magyar nótá. Czinka Pannától. Zongorára, négykézre. Előadják: Kuliffay Izabella és Káldy Gyula (Legre-

Első úr. (Dechathoz.) Már jól halad, Anette derék leány.

Második úr. Gyöngye lesz ez a legény.

Dechat. Fialat még a szegény. (Philip és Anette mereven nézik egymást.)

Anette (Egy lépést közeledik.)

Susanne, Susanne, a kis Susanne vagyok,
Ne nézz oly merőn . . . (kérve) Susanne vagyok.
Philip. (Elutasítván hátrálva)

Nem, nem, hazudsz! Szébb volt az ő szeme,
Álmomban látom minden éjszakán
E hang, ez arcz hasonlítanak nagyon,
De asszonyom, te még sem vagy Susanne.

Az én galambkam pásztor lányka volt,
Rövid ruhás, bolondos kis leány . . .
Hogy elhagyott, szívem majd megrepedt,
Nem asszonyom, te nem lehetsz Susanne.

Káprázat ez! Ott áll a régi arcz,
Átsugárzik czellám vastag falán,
Vele alszom, nevével ébredek
Jól ismerem! — Te más vagy, nem Susanne.
Anette. (Közeledve.)

Ha éreznéd a kint, mi bennem ég,
Ha kebledet ölné e szikla itt,
Ha láthatnád vonagló lelkemet,
Nem gyűlölnél, megkönyeznél Philip.

Rég bűnhődöm . . . Mióta eldobám
A szép Provance fehér virágait,
Mióta várlak, várlak szüntelen,
S csalatkozám, te nem jövél Philip.

mekebb „hallgató magyar”, valóságos gyöngy zenei tekintetben és minden később szerzett e fajta zeneművek mintája.) 21. Guny dal a a német tánczra a XVIII. század 3-ik negyedéből, énekre, zongorára. Előadja Csizsér Irén. 22. Tréfás dal a német tánczra (a XVIII. század 3-ik negyedéből) énekre, zongorára. Előadja Csizsér Irén. 23. Guny dal az uralkodó német divatra, (XVIII. század végéről). énekre, zongorára. Éneklik Platz Mariska és Csizsér Irén. 24. A híres Chlopitzky nótá. Zongorára. Négykézre előadják Kuliffai Izabella és Káldy Gyula. A műsorban foglalt összes dalokat, nótákat, tánczokat és zenedarabokat harmonizálta, átírta és hangszerelte Káldy Gyula. A műsorban előforduló dalok szövege a pénztárnál 10 krért kapható az előadás napján. A közreműködő énekesnők Káldy Gyula tanítványai. A helyrak és az előadás kezdete a műsort magában foglaló plakátokban lesznek közzé téve. Ajánljuk olvasóink pártfogásába a hangversenyt, mely a régi Erdély baját, buját eleveníti fel, s mint a műsorból kitetszik legnagyobb részt olyan dalok jönnek elé, melyeket némettel, törökkel, tatárral csatázó erdélyi ősapáink daloltak. Reméljük, hogy műpártoló közönségünk lelkesen fogja támogatni a hazafias vállalatot.

— **A toroczkói önkéntes tűzoltótestület tűzoltói felszerelések beszerzésére** f. hó 17-én nyári táncmulatságot rendez, a „Bükk” erdőben. Kezdete d. u. 2 órakor. Belpénztárjegyek ára: családjegy 1 frt, személyenként 40 kr. Helybeli tűzoltók részére: 25 kr.

Dr. Jankó János a magyar földrajzi társulat titkára két hetet időzött Toroczkón néprajzi tanulmányozás céljából. A toroczkói népviseletről több fényképes felvételt eszközölt. Szándéka nagybecsű tanulmányozását Tordán és a volt Aranyosszéken folytatni. Ajánljuk az illető hatóságok pártfogásába, mert egy ilyen vállalat elősegítése mindnyájunk hazafias kötelessége.

— **Névváltoztatás.** Marosán Áron Tordán állomásozó csendőr nevét ministeri engedéllyel Marosira változtatta. Jól tette. A ki szivben, lélekben magyar, legyen nevében is magyar ember.

— **Halálozás.** Id. Zsakó István toroczkói birtokos, az unit. egyház főtanácsának tagja, a toroczkói unit. egyház elnöke, volt nemzetőri százados munkás és áldásos életének 84-ik évében meghalt. Temetése ma délután lesz Toroczkón. Halálát fia Zsakó István a gyulafehérvári kir. törvényszék kiváló elnöke, lánya Judith, unokái és nagyszámu rokonság gyászolja. Legyen csendes nyugalma!

— **Zárvizsga.** Az új-tordai ev. ref. fiúiskola Csákány Sándor tanító vezetése alatt jul. 3-án tartá meg ez évi zárvizsgáját. A növendékek kitűnő felelete, a kiállított díszes rajz és írásbeli dolgozatok s főként a szabatosan előadott karénekek, ugy a szülők mint a megjelont nagyszámu vendégek teljes megelégedését vívták ki. Midőn megjegyezzük azt, hogy a növendékek száma 105 volt s hogy a tanítási eredmény ennek dacára teljesen kielégítő, méltán megérdemli a buzgó tanító hogy e helyen is elismeréssel adózzunk. A jelesebb növendékek különféle pénz és könyv jutalmakban részesültek, melyeknek értéke felülmulta a 30 frtot. Különös figyelmet keltett a tordai születési Csutak Károly aradi nagykereskedő által küldött és rendjel alakban díszesen kiállított 6 drb. ezüst forintos, melyeket a nyertes növendékek nagy örömmel tüztek a mellükre annak

jelül, hogy vitézül harczoltak a Csákány jónévű iskolájában. A vizsga eredményére megelégedett családapák este az iskola udvarán Csákány tanító tiszteletére kedélyes társas vacsorát rendeztek; csak a késő éjtéli órákban oszlott el a jókedvű társaság.

— **Phylloxera.** Máriaassy Antal kerületi biztos folytatja vizsgálódásait megyénkben. Mint lapunkat értesíti Ar.-Lónán és Egerbegen is megkapta a phylloxerát. Lesz még másutt is bizonyosan!

Vármegyei rendeletek.

Szám 5045—1892.

Valamennyi fősztolgabiró és városi tanácsnak

Földmivelésügyi m. kir. miniszter ur ő nagyméltósága idei 22.893 sz. a valamennyi törvényhatóságához a következő körrendeletet bocsátotta ki.

A hazai piaczkon forgalomba kerülő nyers állati bőrök, a lenyuzatások alkalmával tisztán kezelési ügyetlenség vagy járatlanság folytán szenvedett sérülések miatt jelentékenyen kisebb értéket képviselnek és sokkal csekélyebb keresletnek is örvendenek mint más, a hibáktól és sérülésektől menton lefejtett s épségben forgalomba kerülő bőrök. Tekintettel a hazánkban évente forgalomba kerülő nyers bőrök nagymennyiségére másfelől pedig az itt szóban forgó (s ezenkívül még az állatoknak élő állapotban való jelzésénél is elkövetni szokott s a bőr minőségét szintén hatványosan befolyásoló) hibák gyakoriságára, felesleges volna bővebben fejtegetni, hogy egyedül ezen hibás eljárás mily jelentékeny közgazdasági kárt okoz.

Elégséges e tekintetben a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara által ugyan-ezen tárgyban tett jelentésre utalni, melyszerint a kolozsvári mészárosoktól forgalomba kerülő nyers bőrök, éppen hibátlanságok következtében, darabonként 2 frttal magasabb áron kelnek el a más vidékekről piaczkra kerülő, hibásan lefejtett bőröknél.

Felhivom azokból a törvényhatóságot, hogy a rendelkezésére álló eszközökkel ezen, igen csekély elővigyázattal mellőzhető károk megszüntetésére közrehatni igyekezzék s különösen a területén lévő összes köz és magán vágóhidaknál, a fogyasztás ezen központjainál, alkalmazott vágatási biztosokat utasítsa, hogy a fent jelzett körülményekre a mészárosokat figyelmeztessék s igyekezzenek velük megértetni azt, hogy csak jól felfogott saját érdekükben cselekednek, ha a vágóhidra került állatok bőrének lefejtése körül kellő gondossággal fognak eljárni.

Miről czimed tudomás vétel és közhirrététel végett ezennel értesítettik.

Torda, 1892. június hó 6-án.

RÉDIGER BÉLA, alispán

Szám 1460—1892.

A vármegye tekintetes közigazgatási bizottságának 284—1892 sz. a. kelt rendeletére közhirrre teszem, hogy az o. dellői 173 telkjegyzőkönyvben 474 év 475 k. r. sz. a. levő és az ugyanodavaló községi iskolának tulajdonát képező összesen 3 hold 858. □-ül nagyságu földbirtok 1892-ik évi julius hó 13-án reggeli 10 órakor nevezett községben annak hivatalos helyiségében nyilvános árverésen eladatni fog.

Kikiáltási ára 150 frtf, Felhivatnak tehát mindazok, kik az említett fekvőségeket megvásárolni hajlandók, hogy meghatározott napon és helyen megjelenve a kikiáltási ár 10%-át bánatpénzül ugyanazon alkalommal előlegesen letéve nálam jelenkezzenek.

Maros-Ludas, 1892. június hó 27-én.

BETEGH MIKLÓS s. k.

fősztolgabiró

Szám 403—1892.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur ő nagyméltósága f. évi május hó 24-én 30102. I. a. sz. a. magas rendeletével Torda város tulajdonát képező Aranyoshid vámszedési jogára vonatkozó igazolási határozatunkat a régi vámdijszabályzat fentartásával helybenhagyta, de egyuttal el is rendelte, hogy az 1890. évi I. t. cikknek rendelkezései általában, különösen pedig a törvény 99. §-ában felsorolt vámmmentességek, s ezenkívül a távircai küldönczöknek vámmmentessége is a szóban forgó vámszedés gyakorlásánál érvényesítendők.

Felhivjuk a tkts. szerkesztőséget, hogy a miniszter ur ő nagyméltóságának ezen magas rendeletét tisztelt lapjában hirdese ki.

Torda-Aranyosvármegye közig. bizottságának Tordán 1892. évi június 9-én tartot üléséből.

Főispán helyett:

RÉDIGER BÉLA, alispán.

Szám 2194—1892.

Tekintetes alispán ur!

Mező-Szengyeli lakos Luka Gligorásnak 15 éves Juon nevű fia e hó 16-án délbe hazulról eltávozott s az óta vissza nem tért, tisztelettel kérem az alább közlendő személyleírás szerint nevezett hatósága területén köröztetni.

Személyleírás. Életkora: 15 éves, Vallása: g. kath., Termete: közép, Arcza: sovány, Órra: rondes, Szája: rondes, Szemöldöke: szöke, Haja: szöke és nyirott, Szeme: szürke, különös esmertető jele: a jobb szem alatt forradás.

Maros-Ludason, 1892. június hó 30-án.

Dr. BETEGH s. k.

fősztolgabiró.

H I R D E T É S E K

felvétetnek

az „ARANYOSVIDÉK” kiadóhivatalában

Hid-utcza 32. szám.